

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 119. An subditi sint absoluti a debito fidelitatis quo d[omi]nis
lapsis in haeresim deuincti erant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

personarum huiusmodi minime audiantur.
 Hic est diligentius attendendum, quod cum prædicti esse tales sunt per sententiam declarati, utpote quia sunt hæretici, credentes, & c. tunc non possunt à tali sententia diffinitiva appellare, cum in crimine perseverent: ante sententiam autem si in aliquibus aggrauntur, seu indebite fatigantur, non est dubium, quin possint appellare: nam nondum sunt habendi pro hæreticis. concordat Archidiaconus super eodem cap.

COMMENT. CLXVI.

DE materia huius questionis plenissime egit auctor supra in hac 3. parte num. 121. tit. de appellatione, quæ fit ab Inquisitore, quo loco copiose addidimus quæ in hac causa ignorari non debent. Totam vero hæc tractationem duabus assertionibus concludit hic Emericus. Prima est: In causa hæresis à sententia diffinitiva non appellatur. Altera & postrema est: Ab interfectionibus seu interloquutorijs Inquisitorum sententijs appellare licet. Hæc omnia qualiter sint accipiendæ præcitato loco explicuimus: eum videto.

QUESTIO CXVIII.

An scienter sepelientes in loco sacro corpora hæreticorum possit ab Inquisitore puniri.

Entesima decima octava questio est: Vtrum Inquisitor possit cogere eos, qui hæreticos, credentes, receptatores, defensores, & fautores eorum præsumperunt scienter tradere ecclesiasticæ sepulturæ, quatenus publice proprijs manibus eorum corpora habeant exhumare, & extra proicere, & alios illos punire, & post absolute ab excommunicationis vinculo, quo ex hoc stricti merito tenebantur?

Respondemus quod sic; ut patet in c. Quicumque. in princip. de hæret. lib. 6. ubi sic dicitur: Quicumque hæreticos, credentes, receptatores, defensores, uel fautores eorum scienter præsumperint ecclesiasticæ tradere sepulturæ, usque ad satisfactionem idoneam excommunicationis sententiæ se nouerint subiacerè: Nec absolutionis beneficium mereantur, nisi proprijs manibus publice extumulent, & proiciant huiusmodi corpora damnatorum. Et locus ille perpetua careat sepultura.

Eadem verba habentur in litteris Apostolicis Alexandri iij. Nouerit, s. item quicumque.

COMMENT. CLXVII.

Declaratio & intelligentia huius questionis tota petenda est ab his, quæ dicimus supra in

A hac 3. parte super questione 40. *Iam hæc questio tribus conclusionibus continetur. Prima est: Qui hæreticos, credentes, & ceteros hic enumeratos scienter sepeliuerint, proprijs manibus debent eos exhumare: quod fit in penam præsumptionis, & ut in eo puniantur, in quo deliquerunt.*

Altera est: Punire potest Inquisitor eos, qui sepeliunt hæreticos, credentes, fautores, & ceteros hic contentos. puniet vero ipsos uel suspectos de hæresi, ex eo enim quod quis scienter hæreticos aut alios de quibus hic agitur, sepelit, uidetur profiteri non debuisse priuari eos per Ecclesiam sepultura ecclesiastica, aut pro hæreticis, & similibus esse orandum, sicut in præcitata questione 40. diximus.

Tertia & ultima conclusio est: Inquisitor absolute potest sepelientes hæreticos a sententia excommunicationis, in quam propterea inciderunt, postquam idonee satisfecerint. Id. ec. euidenter probatur per textum in cap. quicumque. §. 1. de hære. lib. 6. quo utitur aut in hæc questione.

QUESTIO CXIX.

An subditis sint absoluti à debito fidelitatis, quo dominis lapsis in hæresim deuincti erant.

Entesima decimanona questio est: Vtrum illi, qui fidelitatis hominibus debito, uel aliquo pacto quacunq; firmitate uallato, aliquibus sunt stricti, qui postmodum lapsi sunt in hæresim manifeste, ad huiusmodi teneantur, uel sint totaliter absoluti?

Respondemus, quod absoluti sunt, ut patet in c. Absolutos. de hære. ubi dicitur sic: Absolutos se nouerint à debito fidelitatis domini, & totius obsequii, quicumque lapsi manifeste in hæresim aliquo pacto quacunq; firmitate uallato tenebantur stricti.

Relat. supra pag. 103.

COMMENT. CLXIX.

Ex hac questione unum colligitur axioma, videlicet, Omnes illos, qui aliquo obligationis genere aliquibus tenentur stricti, tunc liberantur penitus, cum illi quibus obligati erant, in hæresim inciderint manifeste.

Hoc etiam pertinet ad grauissimam hæreticorum penam: multis autem modis hoc axioma verum est. Primum, quia cum à die commissi criminis amittant dominium omnium bonorum. cap. cum secundum leges. de hære. lib. 6. obligationes ex quibusuis contractibus nate, bona quædam & res sint. §. 1. instit. de rebus corpor. & incorp. consequitur proculdubio, hæreticos omnes etiam ius obligationum sibi debeat amittere.

Rursus, si hæretici aliquos haberent obligatos,

Vr 2 in

Omnes qui hæreticis erant obligati, ob hæresim illorum liberantur, & quare.

in eos agere possent. §. 1. instit. de actio. cum actio sit
us prosequendi in iudicio, quod sibi deberur, here
ticis autem omne legum auxilium & beneficium
est denegatum, omnisq; actus legitimus interdi
ctus. l. Manichæos. C. de heret.

Depositari⁹
non tenetur
reddere de
positum hæ
retico. & a
lia exempla.

Hæc pana de amisso iure obligationum, multos
parit effectus, nec pigebit aliquos referre, ut hic lo
cus illustretur. Primum ergo is apud quem hereti
cus aliquid deposuit, non tenebitur post manife
stam eius hæresim, rem depositam heretico resti
tuere, sed fisco.

Rursus, nec catholica vxor viro heretico. debi
tum reddere obligabitur, quia per hæresim viri ab
hoc debito liberata est. idem dicas è conuerso; nam
si vxor sit heretica, vir catholicus ab hoc debito li
berabitur; non tamen possunt propterea cum alijs
commisceri, quia vinculum matrimonij dissolutum
non est.

His adde, quod custodes arcium seu castro
rum, aut populorum, vel ciuitatum, domino hære
tico ea restituere non tenentur, neque eius nomine
custodire.

Denique quicumque vasalli omni obligatione
etiam iuramenti religione munita, qua dominis sui
tenebantur obstricti, ipso iure liberantur.

Hæc omnia & si qua sunt his similia, apertissime
concluduntur hac EymERICI assertione, quam eui
denter probat textus in c. vlt. de heret. quo vltur
hic auctor, qui prosequitur copiose more suo Al
fonsus Castrus, qui non nouit breuitatem, lib. 2. de
de iusta heret. punitione c. 7. & Simancas de cath.
instit. tit. 46. nu. 73.

Serui per hæ
resim domi
norum libe
ratur ab eo
rū potestate.
Serui an trā
seant in fi
scum.

Serui etiam, liberti, & famuli, cum dominus,
iporum in hæresim incidit, ipso facto liberantur à
seruitute & debito, quo tenebantur obstricti, ut no
tant communiter Doctores in dicto c. vlt. de heret.

Sed de seruis questum est, an domino in hære
sim incidere liberti efficiantur, & sui, an vero in fi
scum transeant cum reliquis bonis confiscatis; Et
Ioannes And. Geminianus, Franchus, & alij in c.
Quicumque. §. vlt. de heret. lib. 6. & Ioannes de
Anania, & Marianus Socinus in cap. vlt. extra de
heret. Seruos hereticorum sicut & alia bona in fi
scum transire sentiunt; dum scribunt manumissio
nem seruorum factam ab illis, qui in hæresim inci
derunt post delictum commissum esse nullam, &
penitus inuvalidam, non propterea quod serui effi
ciantur sui iuris, sicut sunt filij hereticorum, quā
primum eorum parentes incidunt in hæresim, sed
quia heretici non habent potestatem & dominium
in illos, cum serui & alia bona censeantur à tempo
re debiti commissi confiscata fuisse.

Serui Chri
stiani nō cō
fiscantur.

Ego in hac questione distinguendū esse putarē.
nam aut serui Christiani sunt, aut adhuc remanent
infideles. si Christiani sint, domino in hæresim inci
dente libertati restituntur, nec in fiscum transeūt
cū reliquis bonis. ita sancitum inuenio per instru
ctionem quandam primam Hispalensem anno Do
mini MCCCCXXXIII. c. 24. vbi ita scriptum
est: Domini Rex & Regina, humanitate & cle
mentia utentes uoluerunt seruos quorumcumque
hæreticorum libertate donari, si in eorum pte

stare existentes Christiani fuissent. hætenus ibi,
in eadem sententiam consentire videtur Simancas
de cath. instit. tit. 6. r. de seruis, nu. 8. & Alfonso
Castrus lib. 2. de iusta heret. punitione. c. 7. per tex
tum in l. Manichæos. C. de heret. ibi: Seruos infu
per exita noxam esse uolumus, si dominum soci
legum euitantes ad ecclesiam catholicam seruitio
fideliori transierint. hæc ibi.

Quod si serui non fuerint Christianam fidem
professi, cum dominus eorum in hæresim labi
tur, tunc cum reliquis bonis in fiscum transeunt;
& in hoc sensu loquutos fuisse crederem Ioannem
And. Geminianum, & alios, quos paulo antea ci
taui. Serui enim in patrimonio, in rebus, seu bonis
dominorum esse, explorati iuris est, l. rem in bonis.
ff. de acquir. rerum domi. l. vlt. §. vlt. C. de verbor.
signif. & probat. late Andreas Tiraquellus in l. si
vnuquam. C. de reuocan. donat. in illis verbis: Dona
tione largitus q. 17. nu. 323. & 324.

Si domini heretici respiciant & ad gremium
Ecclesie recipiantur, & bona sua illis de miseris or
dia condonentur, iuxta c. Vergentis. extra, de he
ret. seruorum tamen Christianorum dominij (qui
paulo antea ob delictum dominorum effecti heretici
sui iuris) non recuperant, quia libertas quocum
que modo data, reuocanda non est. l. 1. & 2. C. si ad
uersus liberti. quod etiam fauore fidei, ut mains
scripiat incrementum, seruari oportet.

An autem similiter serui catechumeni, qui
dum erant baptizati cum domini eorum in hæresim
laberentur, liberati restitui debeant, vel contra in
fiscum transire, & in seruitute remanere, non ine
pte queritur? & mihi iustissimum videtur, ut fa
uore religionis, & ut catholica fides egregium su
scipiat incrementum, libertati restituantur, & sui
iuris efficiantur, præsertim cum catechumeni in de
uotione & fidei Ecclesie persistentes membra Chri
sti sint effecti, cap. veniens. extra de presbytero
non bapti. & propterea iustum est ut gaudeant pri
uilegijs Christianorum, cum ecclesiasticis consuetu
tionibus subiciantur, ut late probat Andreas ab
Exea, in c. 1. de constit. nu. 268. & multis seq. vers.
quid autem in Catechumenis.

Si quis rursus à me querat, an serui infideles,
qui dominum hereticum reuelauerint, in fiscum
transire debeant, an vero contra libertatem dona
ri; respondebo, si studio vere laudis id fecerint, præ
mio & honore dignos esse, l. quisquis. §. vlt. C. ad
legem Iuliam maiest. ac libertati quidem quando
que restitui posse, sine qua non contingit plenus
honor; quæ libertas tunc potissimum esset talibus
danda, cum spes haberetur, quod ad fidem forent
facilius conuertendi, & pro hac sententia videtur nō
obscure facere textus in dicta l. Manichæos. C. de
heret. in illis verbis, quæ paulo antea recitauimus.
Sed de his iam satis.

Postremo illud præter cetera est obseruandum
quod Romanus Pontifex tradit in dicto cap. vlt. de
heret. videlicet hæc fidelitatis obsequia, & obliga
tionum debita tunc dominis hereticantibus, & obliga
tionum debita tunc dominis hereticantibus, negari, & alia
iudicandum, si occultum sit eorum delictum, & fa
ne non

Serui
Christiani
confiscantur

Serui
Christiani
confiscantur

Serui
Christiani
confiscantur

Serui
Christiani
confiscantur

Serui
Christiani
confiscantur

ne non obfcure in dicto cap. vlt. ita videtur sentire Hostienfis Philippus tamen, vt refert Ioanes And. idem esse dicit, quamuis occultum fit crimen, dummodo probari possit, quod dictum Ioannes And. ibidem verum esse interpretatur, si ad probationes sit processum, quia tunc probatio facit delictum esse manifestum, cap. cum olim extra de verbor. signis. Panormitanus eodem loco ait, a die quidem commissi delicti dissoluta esse hęc omnia obligationum debita: hanc autem ad solutionem a debito, vel bonorum publicationem aut confiscationem allegari non posse, nisi manifesta causa probeatur, quod ego intelligo per sententiam. Syluester in summa verbo, heresis. l. q. 8. vers. vnde dicitur, quod eorum pascalli dicit, non esse necessariam sententiam, sed sufficere manifestatione facti: immo profecto nec ipsam probationem in actu esse necessariam, sed sufficere possibilitatem certam probandi.

Equidem hoc verissimū est, hęc omnia obsequia & obligationum debita cessare, quam primum commissum est heresis crimen quamuis sit occultū. Et ratio est, quia cum bona hereticorum ipso iure sint confiscata a die commissi criminis, & cum secundū leges de heret. lib. 6. vbi id notant glossa & doctores, corpore quod quis incidit in heresim, & perdit omnia bona, & per consequens omnes obligationes & iura quę sibi debebantur, dissoluantur, cum appellatione bonorum obligationes, actiones, & iura continentur, l. bonorum. ff. de verbor. signis & not. in c. relatum extra de testam. quod ipsum aperissime etiam indicat verbum illud, absolutos, positum in dicto l. vlt. de heret. quod significat sententiam a iure latam, non duram a iudice ferendam.

Obligaciones vero huiusmodi fidelitates, & debita per heresim semel amissa non recuperant heretici, quamuis reconciliantur, & recipiantur ad Ecclesia gremium, vt refert Hostienfis, Panormitanus & alij adnotarunt in dicto c. vlt. de heret. quia obligatio extincta non renouiscit, c. quęrit. de consuetud. dist. 4. cap. quam periculosum. 7. q. 1. cum similibus. Recuperabunt autem tunc cum illis reuertentibus condonata & quasi restituta fuerint ab eo, qui potestatem habet.

Q V A B S T I O C X X .

An heredes receptatorum, defensorum, &c. hereticorum, cogi possint ad exequendam penitentiam receptatoribus impositam.

S Y M M A R I V M .

- 1 Crimen suspicionem de heresi inducens per mortem extinguitur.
- 2 Heredes cogendi non sunt ad perficiendam penitentiam personalem iniunctam suspecto, sed non peractam.

- A 3 Sed possunt cogi ad penitentiam viuenti iniunctam de bonis ipsius exequendam.
- 4 Confiscatio bonorum heretici fieri potest post eius mortem.

Entesima vicesima questio est: Vtrum Inquisitor possit cogere receptatorum, defensorum, & fautorum hereticorum heredes, post predictorum mortem, qui se sub obligatione bonorum suorum eidem Inquisitorum astrinxerant, ad penitentiam ab eis recipiendam & compleendam, quatenus illam ipsi heredes penitentiam exequantur?

- R 1 Respondemus, q. talibus antequam moriantur, uel est per Inquisitores penitentia iniuncta, vel non. Si non, non est heredibus iniungenda, quia crimen est morte extinctum.
- 2 Si autem est iniuncta, sed non peracta, & est penitentia concere eius personam, utpote orationes, ieiunia, uel peregrinationes, non sunt heredes cogendi ad penitentiam supra dictam.
- 3 Si autem penitentia non est personalis, sed aliam proficiens ad salutem, in bonis temporalibus exequenda, utpote, hospitale construere, uel similia: tunc ad talem exequendam heredes per Inquisitores merito sunt cogendi. hęc patent in c. Accusatus. §. si uero. de heret. lib. 6. ubi sic dicitur: Si uero pro ijs, quę in heresi receptando, vel defendendo hereticos, seu eis fauendo, non tamen existens hereticus, quis commiserit, sub obligatione bonorum suorum Inquisitoribus se astrinxit ad recipiendam ab eis penitentiam, & compleendam: & ea licet iniuncta, non tamen peracta decessit, si per huiusmodi penitentiam onus impositum fuerit proficiens ad salutem, in bonis eius temporalibus exequendum, uel complementum ipsius, per Inquisitores cogi debent heredes uel alij, ad quos cum suo onere bona huiusmodi deuenerunt. Porro si propter huiusmodi hereticorum receptationem, defensionem, seu fauorem, quis ad faciendam penitentiam, quam Inquisitores ipsi iniungere uellent, bona sua obligauerit eidem; & antequam ei penitentia iniungeretur, decesserit: eius heredibus non est satisfactio pro extincto iam crimine iniungenda.

C In eo uero casu, quo heredes ad successiōnem non debent ob heresim sui auctoris admitteri; non obstante, quod auctore ipso uiuente, hoc non fuerit (interueniente ipsius morte) per sententiam declaratum, ad confiscationem bonorum post mortem eiusdem, nihilominus procedatur.

E Eadem uerba habentur in litteris Apostolicis Urbani iij. & Alexandri iij. Consultus. §. sunt & alij.

Confiscatio bonorum heretici post eius mortem fieri potest.

† Relat. supra pag. 133.

C O M M E N T . C L X I X .

M Vltæ assertiones colliguntur, quas uideas in sumario questionis & quantum ad primam attinet, quod uidelicet, hereticorum fautoribus

Relat. supra pag. 105.

Relat. supra pag. 105.

Relat. supra pag. 105.

Relat. supra pag. 133.